

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

අනුරාධපුර මහා නගර සභාවේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට වත්කම් හා වගකීම් ප්‍රකාශනය, එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශන, ශුද්ධ වත්කම්/ ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මහා නගර සභා ආඥා පනතේ (252 අධිකාරය) 219 වගන්තිය සහ 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 10(1) උප වගන්තිය සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට අනුරාධපුර මහා නගර සභාවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ පළාත් පාලන ආයතන සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් තත්ත්වගණනය කළ මතයක් පළකරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පළාත් පාලන ආයතන සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මහා නගර සභාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව මහා නගර සභාවේ වාර්ෂික හා කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්‍රාව්‍යතාවයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, චේතනාන්විත මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කල මහා නගර සභාවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ මහා නගර සභාව විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, මහා නගර සභාව ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

1.5 වෙනත් නෛතික අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ පහත සඳහන් අවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂ ප්‍රතිපාදන ඇතුළත් වේ .

- (අ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6 (1) (ඇ) (iii) වගන්තියේ සඳහන් අවශ්‍යතාවය අනුව මහා නගර සභාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉකුත් වර්ෂය සමඟ අනුරූප වේ.
- (ආ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6 (1) (ඇ) (iv) වගන්තියේ සඳහන් අවශ්‍යතාවය අනුව, ඉකුත් වර්ෂයේදී මා විසින් සිදුකරන ලද නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත්ව ඇත.

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.6.1 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2024 වර්ෂය වෙනුවෙන් ලද උසාවි දඩ ආදායම රු.3,540,045 ක් වුවද සමාලෝචිත වර්ෂයේ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය තුළ හඳුනා නොගැනීමෙන් එම ප්‍රමාණයෙන් ආදායම අඩුවෙන් පෙන්වා තිබුණි.	ඉදිරි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී මෙවැනි දෝෂ ඇති නොවන ලෙස කටයුතු කරන බව.	නිවැරදි වටිනාකම ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

1.6.2 නොසැසඳූ පාලන ගිණුම් හෝ වාතර්

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) වරිපනම් උපලේඛනය අනුව හිඟ වරිපනම් රු.79,353,671 ක් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී පැවතියද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල රු.80,265,406 ක් ලෙස ගැලපීමෙන් රු.911,735 ක හිඟ වරිපනම් ආදායමේ වෙනසක් පැවතුණි.	නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව.	අනුරූපී වාර්තා උපලේඛන සමඟ සසඳා නිවැරදි කළ යුතුය.
(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය අනුව තොගය රු.28,610,157 ක් දක්වා තිබුණ ද උපලේඛනය අනුව තොගය රු.27,957,610 ක් වීමෙන් රු.652,547 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.	නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව.	-එම-

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සභාවේ වියදම ඉක්මවූ අයහාරය රු.104,806,593 ක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ වියදම ඉක්මවූ අයහාරය රු.108,130,062 ක් විය.

2.2 ආදායම් පරිපාලනය

2.2.1 ඇස්තමේන්තුගත ආදායම්, බිල් කළ ආදායම්, රැස් කළ ආදායම් හා හිඟ ආදායම්

නාගරික කොමසාරිස් විසින් ඉදිරිපත් කළ තොරතුරු අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයට හා ඉකුත් වර්ෂයට අදාළව ඇස්තමේන්තුගත ආදායම්, බිල් කළ ආදායම්, රැස් කළ ආදායම් හා හිඟ ආදායම් පිළිබඳ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

2024					2023				
ආදායම් ප්‍රභවය	ඇස්තමේන්තු ගත ආදායම්	බිල් කළ ආදායම්	රැස් කළ ආදායම්	දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු හිඟය	ඇස්තමේන්තු ගත ආදායම්	බිල් කළ ආදායම්	රැස් කළ ආදායම්	දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු හිඟය	
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	
(i) වරිපනම් හා බදු	රු. 126,987,300	රු. 86,734,354	රු. 91,218,426	රු. 80,265,405	රු. 117,581,041	රු. 83,406,370	රු. 105,579,178	රු. 88,745,511	
(ii) කුලී	65,207,654	58,908,812	52,463,427	85,550,413	112,317,934	108,455,998	99,015,753	78,496,365	
(iii) බලපත්‍ර	13,534,677	13,970,600	15,087,621	3,348,266	29,979,000	39,056,035	36,408,041	8,903,373	
(iv) ගාස්තු වෙනත් ආදායම්	131,999,738	161,827,035	151,434,163	64,961,558	160,345,351	207,532,842	123,003,729	112,360,175	
	<u>337,729,369</u>	<u>321,440,801</u>	<u>310,203,637</u>	<u>234,125,642</u>	<u>420,223,326</u>	<u>438,451,245</u>	<u>364,006,701</u>	<u>288,505,424</u>	

2.2.2 ආදායම් රැස්කිරීමේ කාර්යසාධනය

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) වරිපනම්		
(i) මහා නගර සභා ආඥා පනතේ 252(i)(අ) වගන්තිය ප්‍රකාරව යම් වරිපනම් බද්දක් නොගෙවීම සම්බන්ධයෙන් වූ විට ඒ වරිපනම් බද්ද අයකළ යුතුව ඇති ස්ථානයේ අයිතිකරුගේ හෝ කඩ අයිතිකරුවන්ගේ වංචල හෝ නිශ්චල සියළුම හා සෑම දේපලක්ම සහ ඒ ස්ථානය තුළ හෝ ඒ මත ඇති කවර තැනැත්තකුටම අයත් වුවත් එම සියළු වංචල දේපලක් තහනම් කර විකිණීමෙන් එම වරිපනම් හා අයකර ගැනීමේ ගාස්තු අයකර ගැනීම සිදු කළයුතු වුවත් රු.79,353,671 ක් වූ හිඟ වරිපනම් අයකර ගැනීම සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේදී නීතිමය කටයුතු සිදුකර නොතිබුණි.	රටේ ආර්ථික අර්බුදය නිසා නාගරික ජනතාවගේ ආදායම් අඩුවීම නිසා ගෙවීම් පැහැර හැරීම සහ රාජ්‍ය ආයතන ද ගෙවීම් පැහැර හැරීම නිසා හිඟ වීමට හේතුවී තිබූ බව.	හිඟ ආදායම් රැස්කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු අතර ගෙවීම් පැහැර හරින්නන්ට එරෙහිව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(ii) 2024 වර්ෂය සඳහා පැනවූ වරිපනම් වෙනුවෙන් 2013 වර්ෂයේ තක්සේරුව පදනම් කරගෙන තිබුණි.	2025 වර්ෂයේ අප්‍රේල් මාසය වන විට වරිපනම් බදු තක්සේරු කිරීමෙන් සියයට 70 ක් පමණ අවසන්වී ඇති බව.	ඉදිරියේදී අයකරනු ලබන වරිපනම් බදු මුදල නව තක්සේරු වාර්තාව මත පදනම් විය යුතුය.

(ආ) කුලී

(i) සමාලෝචිත වර්ෂයේ කඩ කුලී ආදායම ලෙස රු.27,955,562 ක් ඇස්තමේන්තු කර තිබුණද වාර්ෂික ආදායමේ දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි රු.77,394,872 ක හිඟ කඩ කුලී පැවතීමෙන් කඩ කුලී ආදායම් රැස් කිරීමේ කාර්යසාධනය ඉතා අඩු මට්ටමක පැවතුණි.	හිඟ ආදායම් අයකිරීමට අදාළ නීතිමය කටයුතු සිදුකරමින් පවතින බව.	හිඟ ආදායම් රැස්කර ගැනීමට කටයුතු කළයුතු අතර ගෙවීම් පැහැර හරින්නන්ට එරෙහිව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(ii) මාර්කට් පෙදෙසේ අංක 140 දරන කඩ කාමරයට අදාළව 2013 සැප්තැම්බර් 26 වන දින අත්සන් කර තිබුණු ගිවිසුමට අනුව මසකට රු.7,500 ක කඩ කුලියක් අයකිරීමට ගිවිසුම්ගතව තිබුණද රු.6,400 බැගින් අයකර තිබීමෙන් 2013 වර්ෂයේ සිට 2025 පෙබරවාරි වනවිට රු.150,700 ක මුදලක් මහා නගර සභාවට ආදායම් ලෙස අහිමි වී තිබුණි.	මේ පිළිබඳ වර්තමාන තත්ත්වය ඉදිරියේදී දැනුම් දෙන බව.	හිඟ ආදායම් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(iii) 2012 ජූලි 09 වන දින පළාත් තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවෙන් මාර්කට් පෙදෙසෙහි කඩ කාමර අංක 73 සඳහා මාසික කුලිය රු.9,000 ක් ලෙස තක්සේරු කර තිබුණද මාසික කුලිය රු.8,000 ක් ලෙස අයකර ගැනීමෙන් 2013 වර්ෂයේ සිට 2024 වර්ෂය දක්වා රු.144,000 කට ආසන්න මුදලක් මහා නගර සභාවට අහිමි වී තිබුණි.	මේ පිළිබඳ වර්තමාන තත්ත්වය ඉදිරියේදී දැනුම් දෙන බව.	හිඟ ආදායම් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(iv) 2021 වර්ෂයේ සිට 2024 වර්ෂය දක්වා ගැනුම්කරුවන්ගෙන් අයවිය යුතු රු.645,825 ක් වූ ඵලදා බදු ශේෂයන් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	ඵලදා බදු ගෙවා ක්‍රමානුකූලව ගිවිසුම් ගතවන තෙක් ඔවුන් වෙත ලබාදෙන සහන තාවකාලිකව නවතා දමන ලෙස දිස්ත්‍රික් කෘෂි කමිටුව වෙතින් ඉල්ලීම් කර ඇති බව.	හිඟ ආදායම් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

(ඇ) බලපත්‍ර ගාස්තු

මහා නගර සභා ආඥා පනතේ 247 (ඇ) 2 (1) වගන්තිය ප්‍රකාරව නියමිත දිනට වෙළඳ බලපත්‍ර ලබා නොගෙන වෙළඳ ව්‍යාපාර පවත්වා ගෙන යා නොහැකි වුවත්, 2024 ඔක්තෝබර් 11 දින වනවිට වසර 02 ක් හෝ ඊට වැඩි කාලයක සිට බලපත්‍ර ලබා නොගෙන ව්‍යාපාර පවත්වා ගෙන යන ආයතන 173 කින් රු.1,654,400 ක් සභාවට ලැබිය යුතුව තිබුණු නමුත් ඒ සම්බන්ධව කිසිදු නෛතික ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නොතිබුණි.	මේ පිළිබඳ වර්තමාන තත්ත්වය ඉදිරියේදී දැනුම් දෙන බව.	හිඟ ආදායම් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

(ඇ) වෙනත් ආදායම්

පළාත් සභාවේ ප්‍රධාන ලේකම්වරයාගෙන් සහ අනෙකුත් බලධාරීන්ගෙන් 2024 දෙසැම්බර් 31 ලැබිය යුතුව තිබූ උසාවි දඩ රු.5,033,280 ක් හා මුද්දර ගාස්තු රු.39,293,047 ක් අයකරගෙන නොතිබුණි.

මුද්දර ගාස්තු පිළිබඳව පළාත් ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තුව වෙත අදාළ ලිපි යොමුකර ඇති අතර හිඟ ආදායම් ඉදිරියේදී අයකර ගැනීමට කටයුතු කරන බව.

හිඟ ආදායම් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 පනතින් පවරා ඇති කාර්යයන් ඉටු කිරීම

මහා නගර සභා ආඥා පනතේ 4 වන වගන්තිය යටතේ මහජන සෞඛ්‍ය, පොදු උපයෝගීතා සේවා සහ පොදු මංමාවත් පිළිබඳ කාරණා විධිමත් කිරීම හා පාලනය කිරීම, ජනතාවගේ සුබ විභරණය, පහසුව හා සුභසාධනය යන සභාව විසින් ඉටු කළයුතුව තිබුණු කර්තව්‍යයන් ඉටු කිරීම පිළිබඳව නිරීක්ෂණය වූ කරුණු පහත දැක්වේ

විගණන නිරීක්ෂණය

සභාවේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

මහා නගර සභා ආඥා පනතේ 272 වගන්තිය යටතේ ප්‍රධාන කාරණා 34 ක් ඉටු කිරීම සඳහා අතුරු ව්‍යවස්ථා පැනවිය යුතු නමුත් 2024 වර්ෂයේදීද පනවා ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

මේ වනවිට කෙටුම්පත් කර ඇති අතුරු ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පත් ආණ්ඩුකාර අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇති අතර පළාත් සභාව පිහිටුවීමෙන් පසු ඉදිරි කටයුතු කිරීමට කටයුතු කරන බව.

අතුරු ව්‍යවස්ථා පනවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

3.2 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය

සභාවේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් ගිණුම්වල දක්වා ඇති ලැබිය යුතු ආදායම් අයිතම 05 ක එකතුව රු.574,078 ක් 2020 වර්ෂය ත් 2022 වර්ෂයත් අතර කාලයක සිට අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

හිඟ පවතින දේපළ පිළිබඳ නෛතික ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට කටයුතු කර ඇති බව.

හිඟ ආදායම් රැස්කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

3.3 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය

සභාවේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

(අ) එලදා බදු දියහැකි ඉඩම් 11 ක් පැවතියදී ඉඩම් 05 ක් පමණක් 2024 වර්ෂයේදී බදුදී තිබුණි. එම බදුදීම් ස්ථාන 03 ක් වෙනුවෙන් ගිවිසුම්ගතවී නොතිබුණු අතර බදුදීම් නිවේදනය ප්‍රකාරව බදුදීම් 02 ක් වෙනුවෙන් ගිවිසුම්ගත වීමේදී අයකළ යුතු සියයට 50ක ගාස්තුව ද අයකර නොතිබුණි.

ඉඩම් 06 ක් සඳහා ලංසුපත් ඉදිරිපත් වී නැති බවත් කුඹුරු ඉඩම් 03 කට අදාළ මුදල් ගෙවන ලෙස ලිඛිතව දැනුම් දී ඇති බව.

එලදා බදු දියහැකි ඉඩම් සියල්ලට බදු දී ආදායම් රැස්කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

- (ආ) මාර්කට් පෙදෙසේ කඩ කාමර 13 ක් 2012 ජූලි 09 වන දින පළාත් තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවෙන් සිදුකරන ලද තක්සේරු වාර්තාව පදනම් කරගෙන 2024 වර්ෂය සඳහා ද කඩ කාමර කුලී අයකරනු ලබන අතර මේ වනතෙක් එම තක්සේරු වාර්තාව සංශෝධනය කර නව තක්සේරු වාර්තාවක් ලබාගැනීමට මහා නගර සභාව කටයුතු කර නොතිබුණි. එමෙන්ම මාර්කට් පෙදෙසේ කඩ කාමර සඳහා ප්‍රධාන ආදායම් පරීක්ෂකගෙන් තාවකාලික තක්සේරු වාර්තා ලබාගෙන කුලී අයකිරීමට ද කටයුතු කර නොතිබුණි.
- මිනින්දෝරු සැලසුම් සහිත කඩ කාමර සඳහා මේ වනවිට නව තක්සේරු වාර්තා විමසා ඇති අතර අනෙකුත් කඩ කාමර සඳහා මිනින්දෝරු සැලසුම් සකස් කිරීමට අදාළ කටයුතු සිදුකරමින් පවතී. එම කටයුතු අවසන් වූ පසු නව තක්සේරු වාර්තා ලබාගැනීමට කටයුතු කරන බව.
- නව තක්සේරු වාර්තා ලබා ගෙන ඒ මත කඩ කාමර කුලී අයකිරීමට කඩිනමින් කටයුතු කළ යුතුය.
- (ඇ) මාර්කට් පෙදෙසට අදාළ කඩ කාමරවල අවසන් වරට යාවත්කාලීන කරන ලද බදු ගිවිසුම් වසර 07 සිට වසර 13 කට වඩා පැරණි වූ ගිවිසුම් විය.
- එම කඩ කාමර සම්බන්ධයෙන් විධිමත් තීරණයක් ලබාගත් පසු එම තීරණය පරිදි කටයුතු කරන බව.
- කඩ කාමර සඳහා අදාළ බදු ගිවිසුම් යාවත්කාලීනව පවත්වා ගත යුතුය.
- (ඈ) මාර්කට් පෙදෙසෙහි කඩ කාමර 13 කට අදාළව 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.4,846,526 ක හිඟ ශේෂයක් පැවති අතර ඉන් කඩ කාමර අංක 43 සඳහා වසර 09 කට වඩා වැඩි කාලයක සිට කුලී මුදල් ගෙවා නොතිබුණු අතර ගිවිසුම් ප්‍රකාරව කිසිදු කඩ කාමරයක් වෙනුවෙන් ප්‍රමාද ගාස්තු අයකර නොතිබුණි.
- ගිවිසුම් අවලංගු කර කඩ කාමර මුද්‍රා තබා පවරා ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදුකරමින් පවතින අතර ප්‍රමාද ගාස්තු අයකිරීම පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයක් ගැනීමට කටයුතු කරන බව.
- කුලී ගෙවීම් පැහැර හරින ගිවිසුම් අවලංගු කර කඩ කාමර මුද්‍රා තබා කඩිනමින් පවරා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
- (ඉ) මහජන ක්‍රීඩාංගනයෙහි අංක 01 සිට 05 දක්වා වූ කඩ කාමර පහ 2014 වර්ෂයේ සිට 2044 වර්ෂය දක්වා දීර්ඝ කාලීන බදු ලෙස වසර 30 ක් සඳහා ලබාදී තිබුණු අතර මෙලෙස බදු ලබාදීමේදී ඇති කර ගනු ලබන ගිවිසුම් පත්‍රයෙහි මාසික කුලිය සංශෝධනය වන ආකාරය පිළිබඳව ගිවිසුමට ඇතුළත් කර නොතිබුණි.
- නඩු තීන්දුව ප්‍රකාරව 2023 වර්ෂයේ ජනවාරි සිට තක්සේරු කුලී මුදල යටතේ කුලී ගණනය කළ නමුත් බදුකරුවන්ගෙන් අභියාචනයට අනුව 2024 ජනවාරි සිට කුලී ගණනය කර ඇති අතර බදුකරුවන් නිසි පරිදි කුලී ගෙවා ඇති බව.
- ගිවිසුම් සංශෝධනය කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

3.4 මතභේදයට තුඩුදෙන ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) මහා නගර සභාවේ උප ගබඩාවෙන් අවශ්‍ය පාර්ශවයන්ට භාණ්ඩ නිකුත් කිරීමේදී 2024 ඔක්තෝබර් මාසයෙන් පසුව භාණ්ඩ නිකුත් කිරීම් කිසිවක් සටහන් කර නොතිබුණු අතර වර්ෂය අවසාන වනවිට වැලි කියුබ් 14 ක් දියර තාර බැරල් 03 ක් හා ගල් තාර බැරල් 24 ක් කිසිදු අධීක්ෂණයකින් තොරව උප ගබඩාව භාර නිලධාරියා විසින් නිකුත් කර තිබුණි.	විධිමත් ලේඛනයක සටහන් කර බැහැර කිරීමට කටයුතු කිරීමට උපදෙස් දෙන ලද බව.	විධිමත් ලේඛන යාවත්කාලීනව පවත්වා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) පළාත් පාලන කොමසාරිස් විසින් 2018 දෙසැම්බර් 08 දින නිකුත් කරන ලද අංක 02/2018 දරන චක්‍රලේඛයේ 03 ඡේදය අනුව 2018 ජනවාරි 01 දිනට පැවති හිඟ 2019 මාර්තු 31 දිනට පෙර එකතු කරන්නේ නම් පමණක් හිඟ ආදායම් අයකිරීම වෙනුවෙන් දිරි දීමනා ගෙවීම සඳහා අනුමැතිය ලැබී තිබුණද මහා නගර සභාව එම කරුණු නොතකා 2023 ජනවාරි 01 සිට 2023 දෙසැම්බර් 31 දක්වා කාලයට අදාළ හිඟ අයකිරීම් වෙනුවෙන් 2024 වර්ෂයේදී රු.792,990 ක දිරි දීමනා ගෙවා තිබුණි.	මෙම දිරි දීමනා ගෙවීම් එම පළාත් පාලන චක්‍රලේඛ 02/2018 පදනම් කරගෙන මහා නගර සභා ආඥා පනත යටතේ සේවාවන් පවත්වාගෙන යාමට අදාළව වියදම් දැරීමට ඇති බලතල ප්‍රකාරව ක්‍රියාත්මක කර ඇති බව.	චක්‍රලේඛ විධිවිධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.

3.5 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
උතුරු මැද පළාත් ආදායම් පරීක්ෂක සහ තාක්ෂණික සහකාර යන ද්විතියික මට්ටමේ තනතුරු සඳහා වන සේවා ව්‍යවස්ථා අනුව එම තනතුරු සඳහා නිලධාරීන් බඳවා ගැනීමට විවෘත හෝ සීමිත පදනමින් තරඟ විභාග සමත්වීම මූලික අවශ්‍යතාවය වුවත් රාජ්‍ය පරිපාලන අමාත්‍යාංශ ලේකම්ගේ 2024 ජුනි 25 දිනැති අංක PL/06/2/36/r-1 දරන ලිපිය වැරදි ලෙස අර්ථකථනය කරමින් ආදායම් සේවකයන් දෙදෙනෙකු ආදායම් පරීක්ෂක තනතුරකට හා තාක්ෂණ සහයක තනතුරු 6 කට 2024 ජුනි 11 වන දින සිට පත්කර තිබුණි.	මෙම අතීයම් සේවකයින් පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව මගින් ස්ථිර කර ඇති බව.	ආදායම් පරීක්ෂක සහ තාක්ෂණික සහකාර යන ද්විතියික මට්ටමේ තනතුරු සඳහා වන සේවා ව්‍යවස්ථාව අනුව එම තනතුරු සඳහා නිලධාරීන් පත්කර ගත යුතුය.

3.6 වාහන පද්ධති කළමනාකරණය

	විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ)	මහා නගර සභාව විසින් භාවිත කරන ලද වාහන 06 ක අයිතිය පවරාගෙන නොමැති අතර එම වාහන සඳහා මෙන්ම මහා නගර සභාවට අයත් වාහන 02 ක සඳහා ද ආදායම් බලපත්‍ර ලබාගෙන නොතිබුණි.	මෙම වාහන මහා නගර සභාව නමින් පවරා ගැනීමට කටයුතු කරන අතර පසුව ආදායම් බලපත්‍ර ලබාගැනීමට කටයුතු කරන බව.	වාහන ආයතනය නමින් පවරා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු අතර සියලුම වාහන සඳහා ආදායම් බලපත්‍ර ද ලබාගත යුතුය.
(ආ)	සභාවට අයත් ධාවනයේ පවතින වාහන 35 ක ඉන්ධන දහන පරීක්ෂාවක් සිදුකර නොතිබුණි.	මෙම වර්ෂයේ සියලුම වාහන ඉන්ධන පරීක්ෂාවක් කිරීමට කටයුතු සංවිධානය කර ඇති බව.	චක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.